

L'ATARÀNTULA CEGA

ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL / JAUME CABRÉ

Mèrit i misteri

La peça més controvertida del periodisme català és, sens dubte, l'entrevista que Josep Pla i Eugeni Xammar van fer a Adolf Hitler el novembre del 1923. En aquella època tots dos eren a Alemanya com a corresponents de mitjans diferents. Però Xammar i Pla eren molt amics (encara) i van aconseguir una cita amb Hitler, que en aquella època no passava de ser un agitador de taverna.

De fet, com que Xammar i Pla treballaven per a diaris diferents, en van sortir dues, d'entrevistes: la de Xammar a *La Veu de Catalunya*, el 24 de novembre, i la de Pla a *La Publicitat*, el 28. L'un i l'altre tracten Hitler com un ninot histriònic, vulgar i cridaner. "Un ximple sense mesura ni aturador". El to recorda molt el que avui en dia es fa servir en les entrevistes als *freakies* televisius: en lloc de sentir-se intimidat, el periodista se'n fot, el provoca i l'atia. "La qüestió jueva és un càncer polític i social", afirma Hitler en cert moment; "si volem que Alemanya visqui, hem d'eliminar els jueus". I Xammar, sense tallar-se, pregunta agosaradament: "A garrotades?". "N'hi ha massa -contesta Hitler-. El pogrom és un gran invent, però ha perdut la seva eficàcia medieval". "Tenim més d'un milió de jueus. Què vol? Matar-los a tots en una nit?", pregunta. "Seria la gran solució, evidentment, però no és possible".

El terme *gran solució* fa pensar massa en la *solució final*, i els admiradors de Xammar i Pla destaquen que aquesta és la primera referència pública de Hitler a l'Holocaust. Tot això està molt bé. Però apareix un problema: que, possiblement, tota l'entrevista sigui un frau monumental i potser no va existir mai.

Jo diria que el primer a parlar-ne va ser el nas fi de Lluís Permanyer, l'any 2000. Els arguments són demolidors. Segons Xammar l'entrevista es va fer el mateix 8 de novembre, només unes hores abans que Hitler protagonitzés el seu fracassat *putsch* de Munic. ¿De debò Hitler no tenia res millor a fer que entrevistar-se amb un parell de periodistes espanyols? El més sospitos és que, després, ni Pla ni Xammar en tornen a parlar mai més. Entre tots dos van sumar milers i milers de pàgines, i ni en els records d'un ni en les memòries de l'altre hi apareix cap referència.

I és que t'ho miris com t'ho miris la cosa no

quadra. El secretisme era un dels aspectes psicològics més arrelats a la ment de Hitler. De fet, encara avui en dia no hi ha ni un document oficial que l'associï directament amb l'extermini jueu. Tot es feia per delegacions i amb eufemismes. Fora dels despatxos, ni els últims anys de la seva vida va mencionar res, ni en el seu cercle més íntim. Només termes genèrics, referències vagues i alhora grandiloqüents sobre la *destrucció* del poble jueu. És molt difícil de creure que el 1923 es confessés a dos desconeguts. Hi ha un aspecte, encara més subtil, que recorre l'entrevista. I és que el Hitler que parla no sembla Hitler. Més aviat fa pensar en el que la gent deia que Hitler deia. O en qualsevol cas el que deien els seus acòlits. El Hitler de Pla i Xammar els acull molt bé, per la seva condició d'espanyols. Fa unes extenses referències als Reis Catòlics i l'expulsió dels jueus al segle XV. Encara va més enllà, i recrimina a Isabel i Ferran que no van saber

entendre que la "qüestió jueva" no era religiosa, sinó purament racial.

Així doncs, va existir o no, la famosa entrevista del 1923? Molt probablement no ho sabrem mai. La gràcia és que en aquests casos difuminats cadascú pot construir-se la seva teoria. La meua és molt senzilla: ni sí ni no.

A la dècada dels anys 20 Munic era una ciutat en plena crisi, i com acostuma a passar en aquests casos, molt alegre. Pla i Xammar eren homes de vida, i de ben segur que freqüentaven cabarets i cerveseries. Allà potser van coincidir amb el mateix Hitler, en aquell temps molt accessible, i van prendre notes al vent. O van tenir una bona entrada amb algun dels seus lloctinents (a Espanya manava el dictador Primo de Rivera), que els va informar sobre el pensament del líder: és dubtós que Hitler dominés tant les vicissituds històriques d'Espanya.

Hitler no era ningú, i després del *putsch* encara menys. Tothom

creia que el seu futur polític s'havia esfondrat i no se'n parlaria mai més. En aquestes condicions, és possible que els nostres homes no tinguessin gaires escrúpols a inflar, escriure o reescriure l'entrevista de dalt a baix. (Pensin que Pla era un individu capaç d'arribar a una ciutat desconeguda, pujar a un taxi, xerrar amb el taxista i quan arribava a l'hotel escriure una crònica exhaustiva sobre aquella ciutat, com si hi hagués viscut cinc anys.) Un cop va fracassar el *putsch* era molt fàcil presentar aquell caporal com un impostor i un farsant del món polític. El que ningú s'esperava era que menys de deu anys després aquell ninot assolís el poder absolut. Per això, possiblement, van callar per sempre. Perquè si algun investigador remenava massa els afrontaria a preguntes impossibles, i els impostors i farsants del periodisme serien ells.

Quin parell. Veuen com eren uns genis? Fins i tot quan l'espifien no pots no parlar d'ells.*

Albert Sánchez Piñol

Josep Pla i Eugeni Xammar van publicar, per separat, una entrevista conjunta a Hitler el novembre del 1923. Això és un fet i les hemeroteques de 'La Publicitat' i 'La Veu de Catalunya' així ho demostren. Ara bé, ¿és cert que mai va tenir lloc aquella trobada?